

Geen huisje zo heilig of er past wel een sloophamer bij...

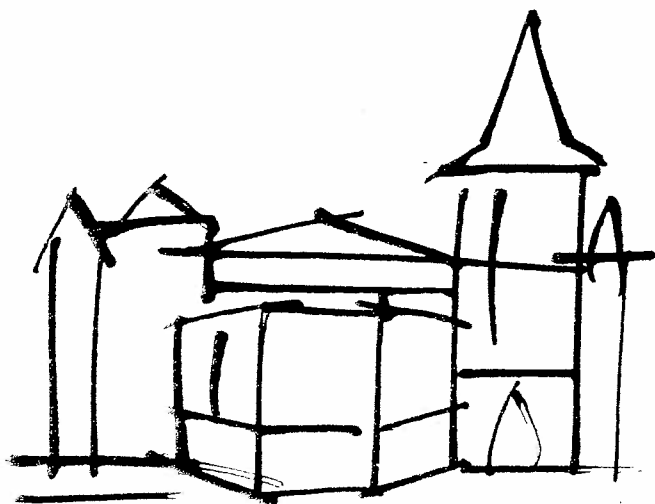
Ivo Giesen

Het is eigenlijk ironisch – sterker nog: het is een klap onder de gordel – dat de redactie van het *NJB* een aantal personen gevraagd heeft om iets te schrijven voor een themanummer voor (o.a.) scheidend redacteur Barendrecht. Want als Barendrecht ergens een hekel aan heeft, dan is het wel aan afscheidsbundels en aanverwante toestanden. Kent U één afscheidsbundel waarin Barendrecht geschreven heeft? Ik ken er één, maar die bundel en zijn bijdrage daarin, stamt nog uit zijn advocatenbestaan. Sindsdien echter schrijft hij niet meer voor dergelijke bundels. Daar mag je als jezelf respecterend wetenschapper wat hem betreft geen energie aan spenderen. De afscheidsschrijverij betreft een heilig huisje dat in zijn ogen zo ontzettend rijp is voor de sloop dat hij nooit de lust heeft gevonden om die sloop daadwerkelijk te doen aanvangen. Dat komt misschien nog wel. En toegegeven, er waren en zijn ook belangrijker zaken die gesloopt moesten worden. U kent ze wel, dingen als de ontslagvergunning, hoger beroep in civiele zaken, rechtspraak anders dan wege van mediation, de Hoge Raad ... Je houdt langzamerhand je hart vast over welk onderwerp hij hierna zal gaan nadenken, want voor je het weet is er weer een instituut tot sluiting gedwongen.

Het voelt nu aanlokkelijk om te verdedigen dat het afscheidnummer en de afscheidsbundel heilige huisjes zouden moeten blijven. Want wat is er meer des juristen dan de afscheidsbundel, dat kloeke boekwerk vol breedsprakige, prachtige, meestal ook anekdotische bespiegelingen van vrienden en collega's, als geschenk om de zwarte dagen na het vertrek mee te vullen. Ze zijn in Nederland alleen nog wat dun, die afscheidsbundels, te weinig ervan worden uitgegeven in twee of meer delen, zoals in Duitsland, maar verder hebben wij hier een mooie traditie hoog te houden. Daar zou Barendrecht toch echt vanaf moeten blijven.

Maar nee, toch niet. Het zou verraad ten opzichte van Barendrecht zijn, althans voor mij zo voelen, om hier opeens heilige huisjes, ongeacht welk huisje het zou betreffen, in bescherming te gaan nemen. Nee, in de geest van Barendrecht moeten wij veeleer op zoek naar die heilige huisjes die hij ten onrechte nog niet aangepakt heeft. Alle heilige huisjes staan ter discussie, zoals altijd alles ter discussie zou moeten staan. We moeten, ook in het recht, niet verifiëren maar falsificeren, zoals 'Popperiaan' Barendrecht ons al eind vorige eeuw leerde. Op zoek dus naar restend sloopwerk ...

De Raad van State? Aan de sloop daarvan wordt vanuit de Raad van Europa via het Europese Hof voor de Rechten van de Mens (Kleyn) al gestaag gewerkt, dat komt dus wel in orde. De afschaffing van de Eerste Kamer? Ook daaraan wordt gewerkt. Het Koningshuis? Idem, wordt aan gewerkt. De Tweede Kamer, is die eigenlijk nog wel berekend voor zijn taak, werkt die nog wel efficiënt genoeg? Kan dat niet anders of beter geregeld worden? Want eigenlijk is zo'n concept van indirecte vertegenwoordiging via fysiek op één plek verzamelde kamerleden natuurlijk hopeloos

ouderwets. En zo'n kabinet, met al die staatssecretarissen, ministers en een premier, is dat echt wel nodig? Er bestaan toch zeker organisatiestructuren die beter geregeld zijn om deze taak te vervullen. Helaas, ook dat huisje werd reeds getroffen door de sloophamer 'Barendrecht', die immers in zijn afscheidsredactioneel (*NJB* 2005, p. 1449) voorstelde om dit soort staatsmachten, de ministeries voorop, voorzichtig beginnend bij economische zaken, om de zoveel jaar opnieuw openbaar aan te besteden. En nog geen drie weken later lekken opeens plannen uit aangaande een op handen zijnde fusie van Justitie en Binnenlandse Zaken tot een nieuw ministerie van Veiligheid. Weer een mogelijk te slopen heilig huisje minder. Dat telt lekker af ... En de advocatuur? Is daarvoor niet iets anders te verzinnen? Er wordt inmiddels over de toekomst van die beroepsgroep nagedacht, net zo goed als het notariaat net onderzocht is. U merkt het, er zijn eigenlijk weinig huisjes die

En de advocatuur? Is daarvoor niet iets anders te verzinnen?

nog echt stevig op een heilig fundament staan. Op dit moment wellicht nog even de gerechtsdeurwaarders, de rechterlijke macht in eerste aanleg, en de mediators (al heeft Barendrecht daar tot op heden nog wel sympathie voor), maar hoe lang duurt dat nog? Overigens heeft Barendrecht het bestaansrecht van de universiteiten ook nog niet ter discussie gesteld, maar wie zijn opvattingen over het nut van promoveren en proefschriften kent, weet dat ook dat bolwerk van tradities niet veilig is. En terecht, want wie wil slopen moet dat goed doen en dan ook zijn eigen fundering niet willen sparen.

Ik vind ook dat het goed is dat al die optrekjes op de tocht staan. Het enige heilig huisje waarvan wij het bestaan zouden moeten erkennen én verdedigen, is dat er geen heilige huisjes zouden moeten zijn, althans niet in die zin dat je er niet aan zou mogen tornen, al was het maar bij wege van experiment. Alles moet ter discussie kunnen staan, niet is boven twijfel verheven. Het enige probleem daarmee is natuurlijk dat als wij dit aanvaardden, wij meteen ook erkennen dat ook het enige werkelijk heilige huisje geen absoluut bestaansrecht heeft of kan hebben, zodat toch weer meerdere heilige huisjes mogelijk lijken te zijn met als gevolg dat ook de overige heilige huisjes weer hun plek kunnen teruggeisen ... Kortom, Maurits, ik vrees dat je toch elk huisje apart – wellicht niet steen voor steen, dat zou wat al te subtiel en vooral ook veel te saai voor jouw lezerspubliek zijn – maar wel één voor één, zult moeten afbreken. ■

Ivo Giesen

(hoogleraar Privaatrecht UU, medewerker van dit blad en promovendus van Maurits Barendrecht)